

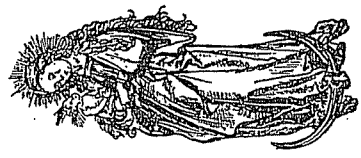
45-200

LUOL
987H

DE GOUDEN MARIALEGENDEN

DOOR

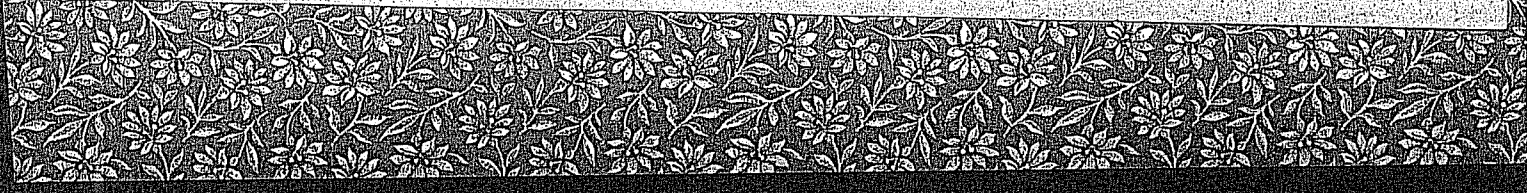
FR. DREHMANN
PASTOOR TE HERTEN

UITGEVERS-MAATSCHAPPIJ
GEBRS. VAN AELST, O. L. VROUWE KADE 10-11, MAASTRICHT

Jobba Peunde.

N. cclxxvii - 55.

L.S.

WIE leest niet gaarne de naïeve en vrome legenden, die ter eere van Onze Lieve Vrouw door onze Vaders in de middel-eeuwen en in latere tijden gedicht zijn?

Op plastische en zinnebeeldige wijze worden de smeevende almacht, de onuitsprekelijke barmhartigheid en het gezegende middelaarschap der allersaligste Moeder des Heeren en der menschen voorgesteld.

Die legenden zijn als het immer frissche klimop en de veelkleurige Lieve Vrouw in bonte en weelderige mengeling slingeren. Zij geven een bijzonderen glans en verrukkelijke heerlijkheid aan den eeredienst der Koningin van hemel en aarde.

De naïeve en liefelijke voorstellingen zijn een blijvend gedenkteeken van het geloof, den eerbied en de liefde der vroegere geslachten jegens Onze Lieve Vrouw.

Op schilderachtige en soms phantastische wijze werd door hen de genadige tusschenkomst der heilige Moedermaagd afgebeeld.

De geloovigen werden door den sang der minstreels en de voordrachten der dichters aangespoord, om hunne toevlucht tot de Moeder van barmhartigheid te nemen.

Naar het voorbeeld onzer vrome Vaders in 't Geloof zullen wij bij het lezen der stichtende Marialegenden eveneens opgewekt worden, onze toevlucht tot Haar te nemen en haar alvermogens en liefderijken bijstand af te smeeken.

DE SCHRIJVER.

Herten.

L.S. 294649

Wat de wonderbare feiten en gezegden betreft, onderwerpen wij ons ten volle aan het Decreet van Paus Urbanus VIII.

De Schrijver.

ROME, October 1928.

Zeerreuerde Heer Pastoor,

Op de verschillende uitgaven welke UZE. ter eere van de H. Maagd en Moeder Gods Maria in het licht gegeven heeft wordt nu ter gelegenheid van Uw gouden Priesterfeest een waardige kroon gezet door deze „gouden Marialegenden“. Zij zijn de natere en vroome uitingen van de liefde welke het geloovige volk zoo innig koerstert voor Haar, die in alle omstandigheden des levens zich een zoo goede en barmhartige Moeder toont. Zij zijn de bloemrijke krans welke het katholieke volk door alle eeuwen heen ter eere van Maria heeft gewolochien. Zij bevestigen de onvergankelijke waarheid harer voorspelling: Ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes: Zie van nu af zullen alle geslachten Mij salig prijzen.

Het is Onze innige loof, dat deze Legendes eveneens al hetgeen UZE. reeds ter eere dier onvergankelijke Moeder schreef, de gods- vrucht tot haar onder de Katholieke bevolking grootelijks moge vermeerderen, en de geloovigen meer en meer aan Haar mogen hechten, opdat allen door Haar en met Haar mogen leven en zoo Haren goddelijken zoon ten seerste mogen behagen.

Van harte segenen Wij UZE. en Uw werk en roepen Wij Gods onmisbare genadehulp over dit nieuwe boek af door de voorspraak der Onbevleete Maagd zelve.

*UZE. 's toegenege in Christo,
W. M. KARD. VAN ROSSUM.*

INLEIDING.

INHOUD en vorm van het mooie boek „De Gouden Marialegenden”, dat door zijn naam daarenboven aan de beroemde middeleeuwsche Legenda Aurea herinnert, vind ik zoo aantrekkelijk en stichtend, dat ik God dank en zijn heilige Moeder, er een korte inleiding bij te mogen schrijven.

Reeds sedert de oudste tijden voelde het christelijke volk zich gedrongen, de handelingen en weldaden der heilige Moeder Gods en der Heiligen op te tekenen. De liefde was er borg voor, dat het geen dorre opsomming werd. En aldus ontstonden er talrijke verhalen, waarin meer gelet werd op poëzie en lofspraak dan op de juistheid der historie. Zoo ontvingen wij het eerst de apocriefe boeken van het Nieuwe Testament, waarin ook Maria een groote rol speelt; zoo de Acten der martelaren, de levens van kluizenars en monniken, verhaald of verzameld door Palladius, Rufinus, Cassianus, den schrijver der LAUSIACA en anderen; zoo de middeleeuwsche heiligenlevens, geschreven en bijeengebracht door St. Gregorius van Tours, Metaphrastes, Jacobus a Voragine, Caesarius van Heisterbach, Thomas van Canimpré, Mombrius, Petrus de Natalibus enz.; in den nieuweren tijd door Lippomani, Surius en ontelbare anderen, vooral door den ontzaglijken arbeid der Bollandisten.

Brachten ons de bovenstaande werken en schrijvers legenden en geschiedenissen van alle Heiligen, allengs ontstonden er zeer vele, die enkel de heerlijkheden, wonderen en weldaden van Maria verhandigden. En wijl de Moeder Gods het meest van alle Heiligen vereerd werd, zoo groeiden ook haar liefelijke legenden boven alle andere uit. Enorm groot is dan ook het aantal Marialegenden. Het zou ons echter te ver voeren alle verzamelingen der verschillende landen te noemen. We wijzen enkel op eenige der meest populaire: In ons land zijn bekend de middel Nederlandsche van Prof. de Voos; dan die van St. Alphonsus van Liguori, van Pater Kronenburg, enkele in het Limburgs Sagenboek van P. Kemp. Nog levendig herinner ik mij, hoezeer ik in mijn jeugd geboeid werd door de Opera Parthenica van Pater Joannes Eusebius Nierenberg S.J., die ontelbare Marialegenden bij elkaar bracht.

Practischer en voor de meesten verstaanbaar zijn de Gouden Marialegenden van Pastoor Drehmanns, die wij hier ten sterkste aanbevelen. Ze zijn in eenvoudige taal geschreven, boeiend en stichtend. En daarom oordeelen wij ze niet alleen geschikt voor de volwasseneren, maar ook voor de opgroeiende jeugd. Want ofschoon de schijfing tusschen het historische en legendarische in dezen leeftijd nog onmogelijk is, wordt toch en de godsvrucht en de zin voor geschiedenis ten eerste bevorderd, zoodat tegelijkertijd stichting en ontwikkeling in de lesing dezer Gouden Marialegenden wordt opgedaan. Is ook de devotie in sulke een stof verreweg het voornaamste element, toch blijft ook het

DE LEGENDE VAN ONZE LIEVE VROUW VAN CZENSTOCHAU.

I.

Oorsprong van het Genadebeeld.

LEGENDEN der allerzalgigste Moedermaagd zijn veelal verbloemende verhalen, waarin de ware of verdichte gebeurtenissen en wonderwerken van Onze Lieve Vrouw uitgeteekend en aanschouwelijk voorgesteld worden. Zij hebben dikwijls een geschiedkundigen grondslag of wel zij beelden ons den eerhunner christelijke tijdgenooten jegens de Moeder des Heeren en genadige Koningin van hemel en aarde uit.

Terecht zegt dan ook de zoo vrome als geleerde Marialoog, de Hoogerw. Pater J. Kronenburg: «de legende is een veilige getuige der oude tijden, een trouwe bodin van een reeds eeuwen verdwenen geslacht, die uit haren hoorn van overvloed voor ons uitschudt wat onzen vaders met beminnelijke naïveteit dachten, met argeloos en eenvoud geloofden, met onwrikbare standvastigheid verhoopen.»

Natuurlijk zijn de legenden gewoonlijk niet als historische gebeurtenissen te beschouwen. Zij zijn meerendeels de verdichte illustratie van geschiedkundige feiten of van voortbrengselen eener rijke verbeeldingskracht, die den inhoud van haar onhistorische beschrijvingen pakkend weet voor te stellen.

In dezen geest moeten de legenden beschouwd worden, welke wij voortaan zullen verhalen en welke dikwijls in betrekking met beroemde en aloude bedevaartplaatsen staan.

Wij moeten hier evenwel bijvoegen, dat in verschillende verhandelingen zeer vele historisch juiste gebeurtenissen opgenomen zijn, zooals overvloedig blijkt uit de aangehaalde degelijke geschiedschrijvers.

De legenden moeten alzoo dienen, om ons het naïeve geloof onzer christelijke voorvaders te doen bewonderen. Mede strekken zij om hun onbegrensde vertrouwen op de Zoete Lieve Vrouw en goede Moeder voor te stellen. Eveneens welken zij ons op, om hunnen ijver te waardeeren, die Onze Lieve Vrouw in betrekking met de gewichtigste gebeurtenissen van de groote mannen van den voor tijd vorderde. Van den anderen kant sporen zij ons aan, om hunne dankbaarheid, liefde en vertrouwen jegens de zalige Moedermaagd na te volgen.

Gaan wij nu in deze stemming over tot de beschouwing der treffende legende van het beroemde genadebeeld van Czenstochau of Czeniochowa.

De vooral in de Slavische wereld befaamde bedevaartplaats van Czenstochau wordt sinds eeuwen jaarlijks door honderduizenden pelgrims bezocht. Zij is gelegen in Polen, in de nabijheid

wekken en aankweeken van historischen zin voor de jeugd van de hoogste waarde.

Daarom is ons het mooie boek Gouden Marialegenden hoogst welkom; en wij juichen het van harte toe, dat Pastoor Drehmanns, na in zijn talrijke andere werken een rijke onderverinding te hebben opgedaan, juist zijn ouden dag zoo goed besteed heeft aan deze zes en dertig Marialegenden. Wij zijn het geheel niet hem eens; wanneer hij schrijft: „Legendes der allerzalgigste Moedermaagd zijn veelal verbloemende verhalen, waarin de ware of verdichte gebeurtenissen en wonderwerken van Onze Lieve Vrouw uitgeteekend en aanschouwelijk voorgesteld worden. Zij hebben dikwijls een geschiedkundigen grondslag of wel zij beelden ons den eerhunner christelijke tijdgenooten jegens de Heeren en genadige Koningin van hemel en aarde uit”. En wij beamen volkomen het verstandige woord van Pater J. Kronenburg: „De legende is een veilige getuige der oude tijden, een trouwe bodin van een reeds eeuwen verdwenen geslacht, die uit haren hoorn van overvloed voor ons uitschudt wat onzen vaders met beminnelijke naïveteit dachten, met argeloos en eenvoud geloofden, met onwrikbare standvastigheid verhoopen”.

Terecht echter waarschuwt ons de schrijver aangaande den inhoud van zijn boek en bekenit eerlijk, dat de legenden gewoonlijk niet als historische gebeurtenissen zijn te beschouwen, omdat ze meerendeels de verdichte illustratie van historische feiten zijn, geboren uit een rijke verbeelding, welke de poëtische en stichtende verhalen welsprekend en roerend weet te beschrijven. Toch moet er terstond worden bijgevoegd, dat lang niet alles in het boek de vrucht der verbeelding is, maar ook tal van historische gebeurtenissen zijn opgenomen, zooals uit de aangehaalde degelijke geschiedschrijvers overvloedig blijkt.

Wij brengen den schrijver onze welgemeende hulde, omdat hij ons een boek heeft geschonken, populair en boeiend geschreven, waarin wij niet alleen het kinderlijk naïeve geloof onzer christelijke voorvaders bewonderen, maar ook zelf worden opgewekt tot een groot vertrouwen op de wondermacht onzer goedertierenste Moeder Maria.

Nu dit boek De Gouden Marialegenden wordt uitgegeven bij gelegenheid van het Gouden Priesterfeest des schrijvers, voegen wij hier van ganscher harte een oprechten gelukwensch aan toe. Gewoonlijk worden den feesteling geschenken aangeboden. Hier zijn de rollen omgekeerd. De Gouden Jubilaris biedt zijn parochianen en zijn lezers een geschenk aan, s66 mooi en stichtend, dat het alle andere geschenken en giften zonder ewigen twijfel verre overtreft. Ad multos annos!

Maastricht October 1928.

P. ALBERS S. J.

DE SPROKE VAN BEATRIJS

I.

Bekering en Zielestrijd.

ONDER alle legenden der Middeleeuwen is de Sproke van Beatris de kostbaarste en heerlijkste bloem. Zij prijkt in de gaarde onzer middelnederlandsche litteratuur als een welige rozenstruik op een prachtig bloembed. Terecht noemt men haar „het meesterstuk onzer geestelijke poëzie uit de Middeleeuwen en een kunstjuweeltje van zeldzame waarde“.

Broeder Gijsbrecht, een „begheve of aan de wereld afgestorven Willemijn of Willemiet“, had ze in de oude kloosterboeken gevonden of wel, volgens het handschrift der „Cruysbroederen in Mariënvreed“, uit Beatris' eigen mond vernomen, „kort voor den tijt, eer sie van desen ertrick scheiden“.

De grijze broeder had ze aan den vromen en omzichtigten dichter verhaald, die ze op talentvolle wijze wereldkundig maakte. Sindsdien is zij onteibare malen, op verschillende tonen en in alle talen bezongen en naverteld geworden.

Alles ter eere van Onze Lieve Vrouw, om hare goedheid, barmhartigheid en lankmoedigheid te verheerlijken!

Om die doghet (deugd) van hare, die moeder ende maghet es bleven.

't Lust ons, tot onze wederkeerige stichting, de naëve Maria-legende, in haar middeleeuwsehen trant, op gemoedelijke wijze voor te stellen.

Er leefde in vroegere tijden enne zuster Beatris in een klooster van Benediktijnernonnen.

Zij was de jongste der zusters al,

En needrig was haar dienst en werk;

Zij luide de klok en keerde de hal

En de stille leege kerk.

En sloot en opende poort

Met handen teer voor dag en nacht,

Als (gelijk) haar stille lach en zachte woord

Der menschen harte placht (te ontsluiten).¹⁾

Zij muntte evenzeer uit door beschaafde of hoofsche vormen als door hare stiphtheid, om als „costeresse“ hare plichten te volbrengen.

Si plach te ludene (luiden) in die kerke

Si ghereide (maakte greeed) 't licht ent ornament.

Onvermoed wekte zij 's nachts de nonnen, om de metten te zingen en 's morgens trok zij wakker aan het klokkezeel, om hare medezusters uit te noodigen de primen aan te heffen.

Uiterlijk verrichtte zij vol ijver hare godsdienstplichten en was een voorbeeld voor geheel het convent, dat haar wegens haar

¹⁾ Boutens : De sproke van Beatris.

minnelijk karakter, haar deftige afkomst en manieren en haar getrouwheid in het bijwonen der kerkelijke diensten hoogachtte en beminde.

Zij eerde in hare gebeden haar lieve Moeder Maria, zoodat zij haar des morgens en des avonds en door den dag hehaaldelijk begroette.

Verscheidene jaren had Beatris zich aldus getrouw van hare plichten gekweten, zoodat zij immer in aanzien bij hare oversten en medezusters steeg.

Edoch een niet volledig bedwongen hartstocht had haar gedurende haar kloosterlijk leven, nu minder dan meer, gekweld. Met afwisselende kansen had zij er tegen gestreden; want nu eens scheen de lage drift bedwongen, dan veer laaide haar fatale gloed op.

't Was een oude, ongepaste of zondige liefde, uit de jonge jaren meegenomen en gekoesterd, eenne liefde, welke zij een jonker betuigd had en door hem wederkeerig was beantwoord geworden.

Sint dat si out waren XII jaer

Dwanc die minne dese twee

Dat si dogheden menech wee (leden).

Door met een heldhaftig besluit in de strenge orde der Benediktijnernonnen te treden meende zij aanvankelijk het onzalig liefdeveur uit te dooven. Doch, o jammer, onder der aschgrauwe sintels der boetplegingen bleef toch nog een gevaarlijk vuur smeulen.

Niemand in 't klooster merkte iets van den onheimelijken hartstocht, die haar hart doorwoelde:

„Geen van haar zustren sprak ze ervan

Omdat (God) die zelve ziet en weet

Alleen vertroosten kan“.

Zij smeekte God om hulp in haar bangen nood. Hij moest haar verstand verlichten, opdat zij haar gevaarlijken toestand en hare boosheid mocht inzien. Hij moest haar weifelend en afgetobt hart in den geweldigen tweestrijd versterken. Zij wierp zich op de knieën vóór Jezus in het tabernakel en riep hem om bijstand aan gedurende het hoogheilig Misoffer. Zij snelde ook naar hare Moeder Maria, de Koningin van barmhartigheid, opdat zij als genadige Middelaars bij haar goddelijken Zoon zou optreden. Onze Lieve Vrouw moest haar helpen, om haar uit haar neteligen en immer gevaarlijker wordenden toestand te redden. Zij knielde voor Maria's altaar, om er haar gebed te stoten en bad ook voor een beeld van de Moeder van barmhartigheid, dat in de kloosterhal opgesteld was.

„Want als zij de poort in den avond sloot,

En de stille sloot het huis om haar heen,

Had ze, als een kind aan Moeders schoot,

Moeder voor zich alleen.²⁾

²⁾ Boutens t. a. p.

³⁾ Boutens t. a. p.

Zij bad, zij vastte en waakte, zij nam de discipline of kas-tijdde haar lichaam — en toch was zij bang dat zij verhoord werd en alzoo haar booze drijf moest vaarwel zeggen.

Zij was als een aangeschoten hinde, die opblakte naar hare moeder tot redding, doch den moed miste, om den giftigen pijl der liefde uit het gewond gemoed te rukken. Zij was als een door hevige stormen heen en weer geslingerd schip, wiens roer beschadigd en machteloos bleek.

Zij miste den ernstigen wil van zich te bekeeren, zoodat Si niet en conste ongaen

Der minne, diese hielt gevaen (gevangen).

De duivel, de erfrijand der menschen en belager der zielen, die God en Onze Lieve Vrouw dienen, blies haren hartstocht nog feller aan.

Met quaden listen, als hi wel conde,

Recordise (bekoorde hij ze) met vreeseliker sonde,

Die nonne, dat si sterven waende.

Gode bat si ende vermaende (smeekte),

Dat hi se troeste dore sine ghenaden.

Si sprac; „ic ben soe verladen (bezwaard)

Met starker minnen ende ghewont,

— Dat weet hi, dient al es cont (is bekend),

Dien niet en es verholen —

Dat mi dei crancheit sal doen dolen”.

Beatris! weet gij niet, dat gij door den weerstand aan de drif-ten den waren vrede des harten vindt, maar niet door er in toe te stemmen en ze te dienen? Er is geen vrede in het hart van den vleeschelijken mensch.

Beatris! Gij koestert een dartelen hartstocht, en die booze lust is als een verterend vuur, dat verwoestend om zich grijpt, als het voedsel vindt.

Beatris! Gij voedt een zondige en heilighennende liefde, die uwe roeping in het hoogste gevaar brengt en U op den weg des verderfs zal voeren.

God spreekt tot uw hart gelijk weleer tot Cain: „Zult gij niet, indien gij goed doet, loon ontvangen, doch als gij kwaad doet, zal dan de zonde (met hare straf) niet aanstands vóór de deuren zijn? Maar hare begeerlijkheid zal onder u zijn (door u be-dwongen worden) en gij zult ze beheerschen” (Schepping IV, 7).

Heftig was de zedelijke strijd in het heen en weer geslingerd gemoed. Wie zal triomfeeren? God of de duivel, Maria of het heilich serpent, de heilige deugd of de onkuische en heilighen-nende liefde?

II.

De Val.

BEATRIJS had gebeden, gestreden, haar lichaam gekastijd, maar niet genoeg haren wil verstorven noch haren lagen hartstocht bedwongen.

't Kritieke en beslissende oogenblik naderde. Helaas! Drie-vef helaas! 't verschrikkelijke en noodlottige woord sprak zij uit:

„Ic moet leiden een ander leven

Dit abyt moetic begheven” (afleggen)

Bruid des Heeren, schendt gij alzoo uw heilige gelofte? Pleegt gij heilighschennis ten overstaan van uw goddelijken Bruidegom?

Bruid des Heeren, verwerpt gij de kroon, welke hij u van eeuwigheid voorbestemd had?

Kind van Maria, kunt gij aldus uwe Moeder bedroeven en haar minnend Hart als met een nieuw zwaard van droefheid doorsteken?

Beatris! Verlaat den boozen weg, dien gij inslaat, alvorens het te laat is!

De ongelukkige en verwaasde sloeg alle hemelsche vermanin-gen in den wind en holde voort op den breeden weg des verderfs.

Zij voegde de daad bij de begeerte, om de zonde van heilighschennis te voltooien.

Zij schreef een brief aan den jonker, dien zij had liefgehad, „sint dat si out was XII jaer”.

De jonker, eveneens door den lagen hartstocht verblind en ver-stokt, liet zich niet lang wachten. Hij kwam en nam plaats „voor 't vensterkijn van het klooster, dat met ijzeren roeden dwars en overlans was bevlochten”.

De kosteres en portierster had met spanning zijne komst af-gewacht en afgeloerd.

Daar hi sat buten ende si binnen.

Bevaen (bevangen) met alsoe starker minnen.

Zij beklaagden elkander, dat de kloostermuren

twee soe sone bloemen

Doen vervaluen (verflensen) ende bederven.

Er zou, er moest een einde aan dien rampzaligen toestand ge-maakt worden. Zij mochten niet langer ongelukkig blijven. In de wereld zouden beiden het volop der aardsche goederen genieten, in plaats van, gescheiden door het klooster, door onvoldane liefde gekweld te worden. Hand aan hand gestrengeld, zouden ze elkander gelukkig maken.

De jonker bood haar aan, van avond over acht nachten terug te keeren. Hij zou zich postereen:

In den vergier (boomgaard van het klooster)

Onder enen eglentier (egelantier of wilde rozelaar).

Hij zou meebrengen wollen kleederen, met bont gevoerd. Hij zou haar als een rijke edelvrouw opsmukken; want zij zou als een prinses, een leven van weelde en genot gaan leiden en in al-

lerlei aardsche plezieren baden. Hij beloofde haar alzoo een paar radjs van vreugde en wereldsche geneugten.

Om ongestoord deze aardsche zaligheid te genieten, zouden zij zich zoover verwijderen van het klooster, dat niet ééne zuster van 't convent zou weten, waar ter wereld zij gebleven waren. Zij zouden naar een geheel vreemd land afreizen, waar niemand iets van hun vroeger leven zou arweten.

De jonker voerde terstond zijn boos voornemen uit. Hij kocht reeds „sanders daghes“ blauwe en scharlaken zijde en liet daarvan een prachtkleedij vervaardigen. Ook schafte hij aan ringen en hoofdstieraad van goud, een gordel en een tasoh. Daarbij had hij nog vijf honderd pond aan baar geld overig. Van dit alles voorzien, kwam hij te paard, na acht nachten, weer en posteerde zich in den boomgaard van het klooster, onder den egelantier.

Zuster Beatris luiddde nog te middernacht voor de metten en zong met de nonnen.

Toen alle zusters zich verwijderd en naar de slaapzaal begeven hadden:

Bleef si inden koer allene

Ende si sprac haer ghebede,

Alsi te voren dicke (dikwijls) dede:

Si cntelde voerden outaer

Ende sprac met groten vaer (vrees):

Maria, moeder, soete name,

Nu en mach minen lichame

Niet langer in dabijt ('t habijt) gheduren (het uithouden).

Ghi kint wel in alle uren

Smenschen herte ende sijn wesen;

Ic hebbe ghevast ende (getijden) ghelesen

Ende ghenomen discipline; (lijfkastijding)

Hets (het is) al om neit dat ic pine; (mij pijnige) ...

Minne worpt mi onder voet.

Dat ic der werelt dienen moet.

Alsoe waarlike als ghi Here lieve, (Jezus)

Wort ghehanghen tussen II dieve,

Ende aan 't cruce wort (werdt) (uit) gherecket

Ende ghi Lazaruse verwecket,

Daer hi lach inden grave doet, (dood)

Soe moette kinnen minen noet

Ende mine mesdaet mi vergheven;

Ic moet in swaren sonden sneven (vergaan).

Met schaamte in het hart over hare zwakheid, welke zij te vergeefs trachtte te vergoelijken en te bewimpelen, verliet zij de kerk, waarin God, onder de voorspraak der Moedermaagd, haar zovele genaden geschonken en zij zelve de geloften van eeuwige zuiverheid aan de voeten van het Maria-altaar afgelegd had.

Zij richtte hare schreden naar het Mariabeeld, dat in den kloostergang opgesteld was. Iedere zuster was gewoon bij het voorbijgaan Onze Lieve Vrouw met een Ave Maryke te groeten.

Zij zelve had dikwijls vóór dat beeld gebeden en haren zielenood geklaagd. Maar het was te vergeefs. Nu zuchtte zij in hare verdwazing:

„Ic werde mijns sins te male quijt,

Blivic langher in dit abijt!”

Dan nam zij af haar kovel of kap, legde haar habijt, wijle schoenen en sleutels der sacristie neer vóór het beeld van Onze Lieve Vrouw.

Hier zouden de zusters dat alles vinden, wanneer zij te priementijd zouden opstaan, en zich kerkwaarts begeven.

Terwijl zij zich van haar geestelijke kleedij ontdeed, schaamde zij zich tot in het diepste harer ziel en wendde haar aangezicht van het Mariabeeld af.

„Beatris! Beatris! Wat zijn gij diep gezonken! Schandelijk breekt gij uw eeuwige gelofte!”

Beschaamd verliet zij stiltekens het klooster en richtte haar bevende schreden naar den egelantier in den boomgaard.

Hier wachtte haar de jonker af. De ongelukkige Beatris

Si begonste hare (zich) te scamen

Om dat si in enen stoet (stond)

Bloetshoef ende barvoet.

Met den profeet Jeremias kon men klagen ¹⁾: „En geweken is van de dochter van Sion al haar luister. Zwaar heeft zij gezondigd, daarom is zij eene zwerveling geworden. Allen, die haar eerden, moeten haar (thans) verachten, dewijl zij hare schande zien. En zij, zij zucht en wendt zich achterwaarts (moet haar aangezicht voor hare medezusters verbergen). Verlaagd is zij uitermate. De vijand heeft zijne hand gelegd op al wat zij begeerijks (aan geestelijken rijkdom) had. De Heer verstiet zijn altaar, vervloekte zijn heiligdom. Hij leverde het in de hand des vijands. Hoe is het kostbaar goud verdonkerd, verdoofd de edelste glans!”

Het kostbaar goud der zuiverheid is in een verachtelijk verroest metaal der onreine, heiligschennende liefde veranderd.

Beatris stond daar blootshoofds en barvoets.

Treurig beeld van haar geestelijke armoede en groote ellende!

God, onder de voorspraak en door de verdiensten Zijner Moeder, moge de ongelukkige en zondige Beatris genadig wezen! Hij moge haar toch niet voor eeuwig verwerpen, zooals zij maar al te zeer door hare nalatigheid, onstandvastigheid en weerstand aan de genade verdiend heeft!

III.

Maria's genadige tusshenkomst.

SCHAAMTE, bedekte het aangezicht van Beatris, toen zij een oogeblik blootshoofds en barvoets stond. Het was een laatste opflikkering harer stervende zuiverheid.

Zij nam de prachtkleedij uit de handen van den verleider

¹⁾ Zie Klaagliederen van Jeremias I, 6 en vlgde.

aan. De vrouwelijke ijdelheid en luchthartigheid kwamen weer boven. Zij bekeek zich met welbehagen, toen zij den hemelsblauwen mantel om haar lichaam sloeg, den sluis van witte zijde om haar hoofd wond en schoenen van Cordovaleer aantrok.

De jonker bekeek haar eveneens met welgevallen.

Hi seide: „lief, dit hemelblau

staet u bat (beter) dan dede dat grau”.

Nu lichte hij haar gezwind op, tigde haar vóór zich in den zadel en zij reden weg, totdat het begon te dagen.

De stem des gewetens liet zich niet zoo gemakkelijck in Beatris's smoren. Evenmin kan zij dadelijck haar vroegeren toestand en hare betrekking met God en Zijn heiligen dienst vergeeten. Zij sprak den jonker toe:

„Ic sie den dach verclaren; (klaarder worden)

Waric met u niet comen uut

Ic soude prime hebben gheleut”. (geluid).

Met een wercp zij een blik in de duistere en zorgwekkende toekomst. Hoe zou zij ook gerust kunnen zijn? Zij slaakte den smartkreet:

„Ic duchte mi, die vaert sal rouwen.

„De wereld is zoo verandelijck, verradelijck en trouwelooos. Zij gelijckt den sluwen en bedriegelijcken koopman, die een vingerling van koper voor een gouden verkoopt”.

De jonker trooste haar met de gedachte, dat zij nu een leven van weelde en genot ging aanvaarden. Nooit zou hij haar verlaten. Alléén de dood kon hen scheiden. Zij konden onbezorgd leven. Vijfhonderd pond zilver droeg hij bij zich, en zij zal er baas over zijn. In zeven jaar behoefden zij niets te verpanden.

Zij reden intussen voort

Dus quamen si den telt gevaren (telganger berijgend)

Smorgens aan een foreest, (bosch)

Daer die voghele hadden feest.

Si maecten soe groot gheschal,

Datment hoerde over al:

Elc sanc na der naturen sine.

Daer stonden sone bloekine

Op dat groene velt ontloken,

Die sone waren, ende saet roken.

Die locht was claer ende sone,

Daer stonden vele rechte bome,

Die ghelevert waren rike.

De jonker kon zijn booze lust niet bedwingen en wilde met haar zondigen. Doch Beatris, hoezeer ook gevallen, deide terug voor een zondige daad in Gods overheerlijcke natuur. Alles zong hier den lof des Heeren, Zijne wijsheid, almacht en goedheid jegens de menschen, en zij, zij zouden hier ter plaatse zondigen! Neen, dat was haar te bar en te vreeselijck!

Zij geleek een met modder verstopte bron, waar een straal water ondanks de geweldige sluiting uitschiéet. Doch de goede op-

welling werd terstond onderdrukt. De slavín der booze liefde viel als het ware voor de voeten van haren geliefde en betugde met wilde drift:

„Waric in hemelrike gheseten

Ende ghi hier in ertrike, (aardrijck)

Ic quame tot u sekerlike”.

Het was koud, ja schaamteloos gesproken. Dat voelde zij, want de gevallen bruid des Heeren moest zich, of zij wilde of niet, haar oude betrekking tot haren goddelijcken Bruidegom herinneren en zich over haar verdwazing schamen. Daarom sprak zij:

„Ay God, latet ongewoken

Dat ic dullyc (dwaselijck) hebbe gesproken!”

Helaas, zooals gewoonlijck, werden haar goede gevoelens door de lage, vuile drift versmoord. Zij geleek en bleef gelijcken op het schip, dat zijn roer verloren heeft en aan een wissel ondergang op de holle zee prijsgegeven is.

Wat was er inmiddels in het klooster der Benedictijnernonnen gebeurd? Waren de primen van het getijdegebied niet geluid? Waren de zusters met de priorin vol zorg naar het slaapvertrek van Beatris gaan kijken? Hadden ze haar in alle vertrekken en hoeken van het klooster en in zijn boomgaard te vergeefs zocht?

Niets van dat alles. Maar wat was er dan gebeurd?

Beatris werd niet gemist. Beatris, zooals de nonnen zagen, luidde de primen, verzorgde de bloemen en verscheen in 't koor om de getijden te bidden en te zingen. Als altijd:

„Zij was de jongste der zusters al,

En needrig was haar dienst en werk:

Zij luidde de klok en keerde de hal

En sloot en opende poort

Met handen teer voor dag en nacht,

Als (gelijck) haar stille lach en zachte woord

Det menschen harte placht”. (te ontsluiten).

Onbegrijpelijk! Maar wat was er dan gebeurd?

Toen de ongelukkige en heilighemende Beatris haar kovel

of kap, wijje, habijt, schoenen en sleutels van de sacristie vóór

het beeld in den kloostergang neergelegd had en naar de plaats

des verderfs als een andere Judas was weggegaan, was Onze

Lieve Vrouw zelve in 't klooster verschenen.

De Moeder van Barmhartigheid had medelijden met haar ver-

dwaasd kind, haar voormalige dienares, die thans een hoogst onge-

trouwe heilighenster geworden was.

Om de eer der gevallen te redden en haar mogelijcke terug-

komst en wederopneming te bemiddelen en te vergemakkelijken, had

Onze Lieve Vrouw de gestalte en geheel het uiterlijck van de

weggelopen Beatris aangenomen.

Zij wrong heur haren gebenedijd

Onder de kap van Beatris,

Zij sloeg om haar leden gebenedijd.
De pij van Beatris. ¹⁾

Zij nam de algeheele bediening van Beatris zorgvuldig waar.
Zij luide de klok, om de zusters tempelwaarts naar de getijden en andere godsdienst oefeningen te roepen. Zij opende en sloot de poort van het klooster en de deur der sacristie, verzorgde de bloemen in den tuin en voor het altaar. Kortom, 't was en bleef uiterlijk de non Beatris. Noch priorin, noch zusters wisten beter. Alles had, zooals voorheen, zijn geregelden gang. Allen waren tevreden en hoogst gesticht door de godsvrucht en het zedig gedrag der vrome en liefvallige zuster Beatris.

Wie bewondert hier niet met onze middeleeuwsche broeders en zusters de meewarige en goedertierne barmhartigheid van Onze Lieve Vrouw?

De verdwaasde Beatris had jarenlang flauwen weerstand aan de bekoring geboden en hare ziel vertroeteld. Ten slotte was zij schandelijk gevallen, had op heiligschemende wijze hare geloften gebroken en haar goddelijken Bruidegom Jezus verzaakt.

Groot was de misdaad, die zijn ten opzichte van Jezus gepleegd had, terwijl zij de zachte en dringende vermaningen van Maria, de Moeder van Jezus en hare Moeder, in den wind geslagen had.

Zij was weggeloopt en met den eveneens rampzaligen jonker verwenen.

Toch verliet de Moeder van barmhartigheid haar niet. Zij redde de eer van haar kind en bereidde eene teedere bemiddeling voor.

Aldus begrepen onze Vaders in de middeleeuwen de rol van Maria's middelaarschap voor de geloovigen, in 't bijzonder voor de zondaars en vooral voor de diep gevallen zondaars.

IV.

Een groot Berouwenisse.

DE verloren dochter Beatris en de afgedwaalde jonker begaven zich naar eene stad. Zij bleven er zeven jaar wonen. Gelijk de verloren zoon van het Evangelie leefden zij er in onkuischheid, en wat nog erger was in heiligschemnis.

Zij gingen in wereldsche vermaken en uitspattingen op, waarbij zij hun geld en have verkwisten, hun eer en fatsoen te grabbel gooiden. Na zeven jaar waren de ponden zilver en alle geld opgeteerd. Paarden werden afgeschafft, kleederen en sieraden uitmijpend gebrek en voor de halve waarde verkocht.

Het verging hun gelijk den verloren zoon van het Evangelie. Toen hongersnood uitbrak, waren zij aan de uiterste ellende prijsgegeven.

Het oude spreekwoord werd in beiden dra bewaarheid: De armoede kwam de deur binnen en de liefde ging de vensters uit.

¹⁾ Boutens: De Sproke van Beatris.

De heiligschemende liefde was onmogelijk bestand tegen de armoede en ellende.

Bittere en hooge woorden, wederkeerige verwijten volgden. De twee kinderen, welke hun geboren waren, konden hen niet met hun lot verzoenen en bijeenhouden.

De armoede maakte een ghesceet (scheiding)

Tusschen hen beiden, al waest hen leet.

De man verbrak het eerst zijn gegeven woord.

Aen den man ghebrac dierste trouw.

Daar stond nu Beatris met haar twee uitermate schoone kinderen, verlaten en aan de armoede, schande en zonde prijsgegeven. Volmaakt evenbeeld van den verloren zoon, die, na zijn vermogen in een losbandig leven verkwest te hebben, in den zwaren hongersnood begon gebrek te lijden. Ook zij verlangde haren buik te vullen met de peulschalen, die de zwijnen aten, maar niemand gaf ze haar en haren kinderen. Bekeerde zij zich nu maar, gelijk de verloren zoon en ging zij maar rouwmoedig terug naar het klooster, om in de strengste boetvaardigheid haar afschuwelijke zonden en den gruwel harer boosheid uit te boeten. Wel jammer, zij kende nog niet den tijd van de bezoeking des Heeren. Zij gevoelde zich evenwel bar ongelukkig.

„Nu”, sprak zij, „ondervind ik 't kwaad,

Dat ik gevreesd heb vroeg en laat:

In grooten druk, ben ik gebleven.

Want, ach, hij heeft me nu begeven, (verlaten)

Op wien 'k in trouwe mij verliet.

O Moedermaagd, die 't al gebiedt,

Doe me, als mijn kroost, genâ verwerven,

En laat ons niet van honger sterven.

Wat zal 'k, die tot zoo'n nood verviel?

Ik moet mijn lichaam en mijn ziel

Bevlekken door een zondig leven.

O Vrouwe, wil mij niet begeven.

Helas, al had ik leeren spinnen,

'k Zou in twee weken nog niet winnen,

Bij deze duurte, een enkel brood.

Ik moet, gedwongen door den nood,

Mijn lichaam buiten op het veld

Prijs geven voor een weinig geld.

Daarvoor koop ik mijn kinderen spijs.

Ik mag, hoe hoog de ellende rijt',

Mijn arme kleinen niet begeven.

Zoo kwam zij tot een zondig leven. ¹⁾

Hoe akelig en verschrikkelijk ook de toestand van Beatris was en hoe ongelukkig zij zich gevoelde, zij bleef zeven jaar het brood voor hare kinderen verdienen, al was het met een bloedend hart. En toch, de veertien jaren doordrong een klein straaltje van hoop door de donkere wolk der heiligschemende boosheid:

¹⁾ Aldus de omzetting van Honigh.

Maar emmer (immer) en lietsi achter niet,
Hadsi rouwe oft verdriet,
Sine las alle daghen met trouwen
Die las si haer te loven ende teren,
Die seven ghetiden van onser vrouwe
Dat sise moeste bekeren.
Uten sondeliken daden.

Beatris had tot Onze Lieve Vrouw gebeden en blijven bidden
en haar alvermogene en genadige voorpraak aangeropen.
Die godsruucht gaf haar een machtige reden tot vertrouwen, want
ieder dienaar van O. L. Vrouw:

al waer hi in sonden belet,
si soude te ghenaden bringhen,
ende vor haren sone verdighen (borg blijven).

Dank aan de onuitsprekelijke moederliefde van Onze Lieve
Vrouw en haar goedertieren bemiddeling ging eindelijk het uur
der genade voor Beatris slaan.

Onze Lieve Vrouw verwierf voor haar
Berouwenisse alsoe groet,
Dat si met enen swerde al bloet (bloot)
Liever liette haer hoet (hoofd) af slaen,
Dan si meer (voortaen) sonden hadde ghedaen
Met haren lichame, alsj plach.
Si weende nacht ende dach,
Dat haar oghen selden drogheden. (droog werden)
Si deide: „Maria, die Gode soghede, (voedde)
Fonteyne boven alle wiven,
Laat mi inder noet niet bliuen!
Vrouwe, ic neme u torconden, (tot getuige)
Dat mi rouwen mine sonden
Ende sijn mi herde leet.
Der es soo vele, dat ic en weet
Waar icse dede ocht (op) met wien”.

Gelijk de verloren zoon verliet zij thans de plaats des onheils
en der zonde.

Zij stelde haar vertrouwen op haar genaderijke Moeder.

Vrouwe, ghedinc dat ic las
Vrouwe, ghedinc dat ic las
Tuwer eren een ghebede!
Dan nam zij een kind aan elke hand. Bedelend en biddend be-
reikte zij eindelijk het klooster, dat zij zoo schandelijk en trou-
we loos verlaten had.

Na zonsongang klopte zij aan bij een weduwe, welke zij
om nachtverblijf voor haar en de beide kinderen verzocht.

„Ic mocht u qualic verdriuen”,
Sprak die weduwe, „met uwen kinderkin;
Mi dunct dat si moede sijn.
Rust u ende sit neder.
Ic sal u deilen weder

Dat mi verleent onse Here
Door sine liever moeder ere”.

Beatris wilde nu uitvorschen, hoe het in 't klooster toeging
en wat de kloosterzusters over haar spoorloos verdwijnen ge-
dacht hadden. Behoedzaam vroeg zij: „Zeg nu, goede moeder, is
dat ginder een convent van benedictijnnonnen?”
„Wel zeker, daar wonen vrome maagden, die in deugd en
heiligheid God dienen heilige zielen”.

Beatris, het eene kind op den schoot en het andere aan den
arm, zeide als onverschillig: „Hoe kunt ge zoo iets zeggen! Niet
lang geleden hoorde ik van een non, die hier, zooals ik meen
kosteres was. 't Is nu veertien jaar geleden, zooals men mij ver-
telde, dat zij uit het klooster gevlucht is, zonder dat men weet
waarheen zij gevlogen of gestoven is”.

„Wat durft gij daar te zeggen”, hervatte de weduwe in grooten
toorn. „Zulke taal zult gij in mijn huis niet spreken van de
eerbiedwaardige kosteres, of gij en uwe kinderen moeten de deur
uit! Zij is langer dan veertien jaren kosteres geweest, en nooit
heeft men haar een enkel uur gemist. Geregeld was zij op haren
post en met heiligen ijver en toewijding nam zij haar plichten
waar. In alle kloosters, die tusschen Elbe en Gironde bloeien,
zult gij geen non vinden, die gestelijker leeft”.

Nu stond Beatris ten hoogste verbaasd en werd innerlijk ge-
roerd. Zij bedwong evenwel hare aandoening zoo geweldig als zij
maar kon.

Zij wilde nog meer klaarheid in deze zaak hebben. Daarom
ging zij voort: „Vrouw, weet ge ook hoe haar vader en moeder
heette of van welk geslacht zij is?”

Toen de vrouw vader en moeder en geslacht noemde, wist
Beatris, dat zij bedoeld werd.

Nu werd zij nog meer geroerd en tranen van aandoening
sprongen haar uit de oogen, tot groote verbazing der weduwe.
Beatris zweeg verder en stortte een hartelijk en rouwmoedig
gebed, om de hulp der Moedermaagd af te smeeken.

Beatris had in haar verschrikkelijke ellende en hoogen nood
de hulp van Onze Lieve Vrouw met vertrouwen ingeroepen. Zij
aehette zich onwaardig, zich rechtstreeks tot den goddelijken Za-
lignaker en Rechter te wenden. Daarom riep zij de voorspraak
in van de hoogste Middelaars bij den goddelijken Middelaar.
Dank aan de voorbede en verdiensten der Moedermaagd hoopte
zij genade te vinden, tot een waar berouw over haar zonden gebracht
te worden en vergeving harer misdaden te bekomen.

Wie ziet hier niet, hoe onze goddelijke Zaligmaker, dank aan
de voorbede Zijner goede Moeder, een zondaar door de slagen van
den tegenspoed, verlatenheid of het onttrekken van het voorwerp
der booze lusten op den weg der boetvaardigheid en bekeering weet
te brengen!

Volledige Vergiffenis.

TRANEN van berouw vloeiden 's nachts uit de oogen van Beatrijs, toen zij voor haar bed op den grond heimelijk neerknielde en zuchtte:

„Mijn sonden zijn mi soe leet
Saghic enen hoven heet,
Die in groten gloyen stonden,
Dat die vlamme ghinghe uten monde,
Ic croper in met vlitte
Mochtich mien sonden werden quite.

„Ach, Heer, ik smeek U, onder de voorspraak van Uwe lieve Moeder en om hare verdiensten, verleen mij een volmaakt berouw over mijne zonden. Met de hulp uwer goddelijke genade betreur en verfoei ik mijne boosheid, omdat ik U boven alles bemijn om Uwe goedheid en maak het vaste, ernstige en krachtige besluit ze nooit meer te bedrijven. Lieve Moeder, help mij, opdat ik mijn goede voornemens ten uitvoer bringe, en op den weg der deugd volhard.“

Na dit rouwvol gebed overmande haar de slaap.

In eener visioen haer dochte,
Hoe een stemme aan haar riep,
Daer si lach ende sloop.

In den slaap hoorde zij die stem roepen:

„Mensche, die heves soe langhe ghecarnt, (gekermd)
Dat Maria dijns ontfermt.

„Zij heeft voor u vergiffenis bekomen en verlossing uit uw droevigen toestand verworven. Keer terug naar uw klooster: De deur staat voor u open. Ga naar den gang, vóór het Mariabeeld vindt gij uw habijt en wijle, uw kovel en schoenen en de sleutels van de sacristie. Zie nu in, hoezeer Maria u genegen is geweest en nog wil zijn. Zij heeft onder uw gedaante uw bediening waargenomen. Niemand heeft iets van uw spoorloos verdwijnen eenigszins bespeurd.“

Beatrijs ontwaakte na dat visioen. Zij vreesde, dat hier weer een list van den duivel, die haar zoo dikwijls bedrogen had, in 't spel was. Daarom bad zij God, dat Hij toch niet meer zou toelaten, dat de duivel haar in nieuwe ongelukken stortte.

Die vrees voor den duivel week voor het vertrouwen, dat zij, op Maria's voorbede, in God stelde.

Vol hoop op dezen gezegenden bijstand bad zij: „Wanneer ik ten tweeden male en ten derden male de stem hoor, zal ik naar het klooster gaan en mijn gansche leven Maria prijzen en zegenen.“

En werkelijk de beide volgende nachten hoorde zij dezelfde manende stem.

In den derden voornacht, toen zij voor den derden keer de stem gehoord had, sprak zij een kort en hartelijk gebed tot Maria, om haar beide kinderen onder haar alvermogenende schutse te stellen:

„Ende wille mijn kinder beide (te) gader
Bevelen Gode onsen vader;
Hi salse wel bewaren“.

Met tranen in de oogen nam zij afscheid van de kinderen die zij moest verlaten.

Doen toech si ute al sonder sporen
Haer cleder, daer sise met decte
Heymelike, dat sise niet en wecte
Si cussese beide aan haren mont;
Si seide: „Kinder, blijft ghesont;
Op den troost van onser vrouwen
Latic u hier in goeder treuwen;
En hadde si mi niet verbeden,
Ic en hadde u niet begheven (verlaten)
Om al tgoet dat Rome heeft binnen“.
Ende si bat maghet Marien
Dat sie van evelen (euvel) moeste vrien (bevrijden)
Ende haar kinder, die si liet
Ter weluwen huus in swaer verdriet.

„O Maria“, bad zij allerinnigst, „om Uw maagdelijk Moeder-schap, dat zonder smarten gepaard ging, wees mij en mijnen kinderen genadig!“

„In uwen reinen magedoeme
Droeghedi een kint sonder wee“.

Beatrijs staat op:

Nu gaet se met groten weene

Ten cloester waert moeder eene (moederziel alleen)
Behoedzaam en voorzichtig sluipt ze door den boomgaard. De kloosterdeur is niet afgesloten. Zij treedt in den kloostergang en ziet vóór het beeld op een altaar haar vroegere kloosterkleedij en de sleutels der sacristie liggen. Nu knielt zij vóór het beeld neer en stort een hartelijk gebed tot haar beschermster. Zij smeekt Onze Lieve Vrouw haar van alle zonden en zondestraffen te bevrijden, haar te beschermen, te geleiden en ook haar kinderen bij te staan, die ze in het huis der weduwe heeft moeten achterlaten.

Intusschen was het middernacht geworden, zooals het toenmalig uurwerk teekende.

Beatrijs neemt het klokzeel ter hand en luidt ter metten.

De Zusters spoeden zich kerkwaarts om de getijden te bidden of te zingen. Geen enkele harer denkt aan een wonder; daar het is altijd dezelfde Beatrijs, die ze wekt en haar een heerlijk voorbeeld van ingetogenheid en godsvrucht geeft.

Tegen den morgen denkt Beatrijs nogmaals met schrik, verdriet en benauwdheid aan haar twee lievelingen: „Wat mag er toch van hen geworden?“

Zie, daar komt de weduwe met de twee verlaten en weenende kinderen naar het klooster. Zij brengt ze bij Abdis en verhaalt aan deze, hoe zij bij haar door een voortvluchtige moeder achtergelaten zijn.

De meewarige Abdis vindt hier een schoone gelegenheid om hare barmhartigheid jegens de vondelingen te toonen. Zij verzoekt de weduwe haar de kinderen af te staan. Zij zal wel voor hun onderhoud en opvoeding zorg dragen.

Beatris gevoelt zich gelukkig, nu zij uit den mond der Abdis in de vergadering hoort, dat hare kinderen verzorgd zullen worden.

Wat haar verdwijnen en zondig leven betreft :

„Geen zuster spreekt zij ervan

„Omdat Die alles weet en ziet,

Alléén vergeven kan.“¹⁾

Zij leidt nu een godebeheugelijk, afgestorven en boetvaardig leven tot voortdurende stichting harer zusters.

Een gewichtige zaak kwelt haar nog. Zij is verplicht hare zonden te biechten, alvorens tot het heilig Gastmaal te naderen. Zij moet ook aan haar verplichting, door het goddelijk gebod opgelegd, voldoen, n.l. haar zware zonden belijden.

„Gelukkig, daar verschijnt de Abt, die belast is het klooster te visiteren, de zusters over haar uiterlijk gedrag volgens de regels der orde te ondervragen en haar te biechten.

Beatris deinst echter terug voor de belijdenis harer zonden. De duivel bekoort en zweept haar op, om de zonden te verzwijgen en haar schandelijk gedrag voor den biechtvader te verbergen. Maar de boetvaardige non roept weer den bijstand van de Maria in en triomfeert over de bekoring.

Zij belijdt rouwmoedig al hare zonden aan den Abt, die met haar Gods oneindige barmhartigheid en de zegenrijke bemiddeling van Onze Lieve Vrouw verheft en verheerlijkt. Met verlof van Beatris verhaalt de Abt, onder weglating van al hetgeen eenigszins de boetvaardige non zou kunnen verraden, het wonder aan de vergaderde zusters. Om de kroon op het werk te zetten neemt hij de beide knaapjes van Beatris mee, om ze voor het priesterschap voor te bereiden, dat zij later ontvingen.

Wie bewondert niet de stichtende wijze, waarop de legendendichter in de Sproke van Beatris de barmhartigheid en de bemiddeling van Maria weet voor te stellen. Zou hij nog wel een schooner parabel hebben kunnen uitdenken, om het medelijden van Onze Lieve Vrouw jegens een verblinde en verstokte zondares uit te beeldden? Geen wonder, dat onze middeleeuwsche Vaders met gretigheid en stichting deze legende verhaalden en met fijn gevoelde en geniale geestelijke kranen en festijnen illustreerden¹⁾.

¹⁾ De Sproke van Beatris is aangehaald door Cesarius van Heesterbach (Mir. III, II en Dial. VII, 34). De legende werd gelocaliseerd in de nabijheid van Morlanwelz, in het Cisterciënserklooster van Onze Lieve Vrouw van den Olijf, in het bosch van Mariémont. De zuster Beatris, beschouwd als een religieuze van het klooster, werd er als een Heilige vereerd. Haar goedgekeurde eeredienst werd naar de parochiekerk van Morlanwelz verplaatst. Men vereerd ook deze heilige Beatris te Parc-les-Dames in een cisterciënserklooster, in de nabijheid van Leuven. In *Le Pays Wallon Illustré* bewijst P. van Gorijn dat Beatris niet in

Wij sluiten de Sproke van Beatris met deze allerheilzaamste vermaning van den beroemden, godvruchtigen Dichter :

Nu bidden wi alle, cleene ende groot,

Die dese miracle horen lesen,

Dat Maria moet (moge) wesen

Ons vorsprake int soete dal

Daar God die werelt doemen (oordecken) sal.

A M E N.

het klooster van den Olijf geleefd heeft en vermeent, dat het legendarisch verhaal toegepast is op de Bernandijnsche Belgische heilige Beatris van Nazareth bij Leuven, wier relikwieën voor de beeldenstormers te Parc-les-Dames en verder te Olijf geborgen werden. M. Maeterlinck en Dr. Felix Rutten, hebben de legende met verdienste en groot succes voor het toneel gevorderd. Aldus Nothamb S.J. La Légende de Notre-Dame.

INHOUD.

	Blz
DE LEGENDE VAN O.L. VROUW VAN CZENSTOCHAU	
I. Oorsprong van het Genadebeeld	1
II. Een wonderbare Redding	4
III. Wondervolle Gebeurtenissen	6
IV. De Redster in den Nood	8
V. Een beloofd Vertrouwen	13
VI. Wondervolle Tusschenkomst	16
VII. Dreigende Onweerswolken	18
VIII. Immer stijgende Nood	21
IX. Vrees en Vertrouwen	23
X. De Verlossing van Weenen	26
XI. Een gezegende Uitkomst	30
XII. Innige Dankbetuigingen	32
XIII. Een genadige Bijstand tegen de Zweden	34
XIV. Vreeselijk Lijden	38
XV. De Moeder van Barmhartigheid	42
XVI. De Hoop der Hopeloozen	45
XVII. Een alvermogene Tusschenkomst	48
DE MADONNA VAN SANTA MARIA.	
I. De Overval	52
II. Angstvolle Uren	55
III. Hartelijke Smeekgededen	56
IV. De Bevrijding	58
OP DEN SINT-MICHAELSBERG.	
I. Zegenrijke Bijstand	61
II. Wonderbare Redding	64
HET FEEST DER ONBEVLEKTE ONTVANGENIS	
MARIA — EINSIEDELN.	
I. Een nietige Oorsprong	71
II. Het Bloemenland	73
III. De voorbeeldige Leerling	76
IV. Vrome Beschavers	78
V. De Kluisenaar	82
VI. Een strenge Boetedoening	84
VII. De verheerlijkte Kluis	87
VIII. De zachtmoedige Martelaar	90
IX. De heilige Benno	93
X. „Die Engelweihe”	95
XI. Beroerten en Redding	97
XII. De Nationale en Internationale Bedevaartplaats	100
XIII. De Genadekapel	103

DE SPROKE VAN BEATRIJS

- I. Bekoring en Zielestrijd 212
- II. De Val 215
- III. Maria's genadige Tusschenkomst 217
- IV. Een groot Berouwenisse 220
- V. Volledige Vergiffenis 224

MARIA'S LIEVELINGSBLOEMEN 228

DE BROEDERMOORDENAAR 230

DE ROOFRIDDER EN ZIJN KAMERDIENAAR 233

DE REDDENDE BRAND 237

HET MARIABEELD VAN NEUSTADT WOOD 239

DES SOUNDAENS DOCHTERKIJN 241

HET GENADEBEELD VAN NIKLASBURG.

- I. Vreeselijke Bedreigingen 245
- II. Redding uit den Nood 247

EEN MESSIAANSCH VISIOEN 250

EEN VEREERENDE ONTVANGST 253

DE NIEUWE BEDEVAARTPLAATSSEN

- Onser Liever Vrouwen van Nimwegen 256
- De Sancta Casa van Loretto 258
- Onze Lieve Vrouw van Oostrum 260
- De zoete Lieve Vrouw van den Bosch 262
- Onze Lieve Vrouw ter Nood onder Heilo 264
- Onze Lieve Vrouw van alijdurende Bijstand 266
- O. L. Vrouwe de Roede van Jesse te Hasselt 266
- Onze Lieve Vrouw van Tongeren 268
- O. L. Vrouw van Scherpenheuvel 270
- Onze Lieve Vrouw van Kevelaer 272
- Onze Lieve Vrouw van Schilberg 276
- Onze Lieve Vrouw van Verviers 277
- Onze Lieve Vrouw van Lourdes 279
- Issoudun 279
- Onze Lieve Vrouw van het H. Hart te Sittard 279
- Onze Lieve Vrouw van het H. Hart vereerd te Aver-
boede en bij de Missionarissen van het H. Hart te Tilburg 282

MARIA'S GEBOORTEFEEST 107

FEEST VAN MARIA'S ZUIVERING 110

EEN HEMELSCH VERSCHIJNING 113

DE AKENER DOM 116

DES ZONDAARS DROOMGEZICHT.

- I. De drie Aanklachten 119
- II. Een zegevierende Wederlegging 121

DE MONNIK EN ZIJN ROZENKRANS.

- I. Een machtig Troostwoord 124
- II. Redding en Bekeering 126

WALTER VAN BIERBEEK.

- I. Edelknaap en Ridder 129
- II. De Maria-Ridder 131
- III. Maria-Ridder en Monnik van Maria 134
- IV. Een trouwe Dienaar van Maria 137

EEN GEREDDE SNORBAARD 141

ONZE LIEVE VROUW „STERRE DER ZEE” 143

ONZE LIEVE VROUW VAN RENKUM 147

ONZE LIEVE VROUW VAN RUST 150

ONZE LIEVE VROUW IN 'T ZAND 154

MARIKEN VAN NIMMEGEN 157

SALVATICA.

- I. Een vreeselijk Ongeluk 162
- II. Een gelukkige Uitkomst 165
- III. Nieuwe Aanslagen 168
- IV. De wonderbare Redding 170

DE REDDENDE MIDDELARES 174

DE GOUDEN SCHOEN 182

DE BEKERDE KLUIZENAAR 185

HET GEREDDE JODENKIND.

- I. Een gevaarlijk Waagstuk 188
- II. Gezegende Uitkomst 190

THEOPHILUS' VAL EN REDDING

- I. Verheffing en Vernedering 194
- II. Zonden en Wroeging 197
- III. De Bekeering 199
- IV. Volmaakte Verzoening en Herstelling 202

HET WAGHENSPEL VAN MASSCHEROEN.

- I. De Opeisching 206
- II. Het Proces en Vonnis 208